

ACC. NR. 2346

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: SMÅLAND

Upptecknat av: Martin Larsson

Härad: ALLBO

Adress: _____

Socken: MISTELÅS

Berättat av: Kajsa Johansson

Uppteckningsår: 1929

Född år _____ i Mistelås

Uppteckningen rör

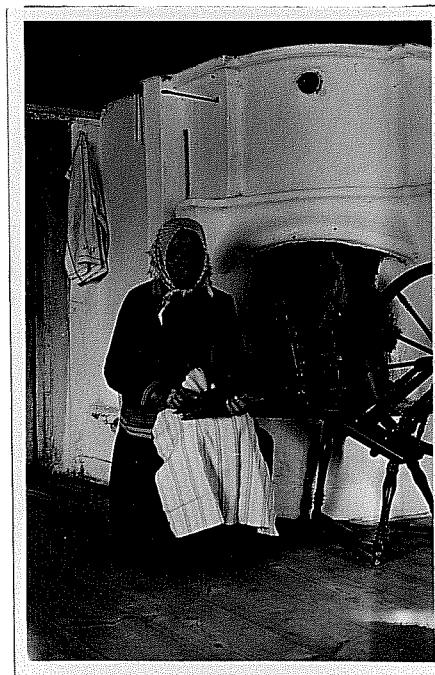
REG. Sid 16.

Skriv endast på denna sida!

16 Sid

M 2346

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV



Ingrid-Kajsa Johansson

Skriv endast på denna sida!

Acc. n:r
Ingrid Kajsa Johansson
född i Mistelås 1851.
Vistelseort: Mistelås, Smål.

- 1 -

2346

Upptecknat
av
Martin Larsson
sommaren 1929.

A. b
S. e

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Fjärde hjulet under vagnen.

Fjärde hjulet.

För omkring 100 år sedan bodde i Anebo en präst, som hette Nyman. Han var en mycket märkelig man. Innan han blev präst va' han nog troll. När han var ute och åkte hände det ofta, att ena hjulet kastades av. "Gack av och kasta upp hjulet i vagnen. Den som har tagit dän hjulet, ska få bära't." sade han till kördrängen, och sedan gick vagnen lika bra igen. Förr blev nog prästerna mer frestade av den onde än nu.

B: 6
N: m

2346

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Dödsvarsel.

I nuvarande Blommagården bodde en gång en hustru, som hette Emma. Hon sade till mig: "Här blir tre lik i närheten i år." "Hur vet du det?" frågade jag henne. "Jo", sade hon, "jag satt julaftonskvällen vid min spis och hörde att det sjöng för tre lik, norrut, söderut och öster ut över sjön, men åt söder blir det inte förrän sent på året." Och det blev så. I Brennsvik dog en piga, på andra sidan sjön dog Maria i Sandvik och längre fram på året var det någon, som dog i Möllaregården, vem minns jag inte.

Dödsvarsel.

2346

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Blåsa på tungan.

Om de fick en blåsa på tungan, hade de för sig
att någon ljög på dem.

Blåsa på tungan.

Småland
fr Mistelås
sept år 1929
a. Ant. Larson

2346

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

S: r

G: i

Prästen, som kunde se, vart människorna kom efter döden.

I Anebo levde en präst, som kunde se vart människornas ande vä' kommet, om de kommit till himmelen eller helvetet. Han måste ha' stor vetenskap. Han va' obegriplig till att predika också. Min mor var vid Anebo en gång och hörde honom. En gång hade man ställt till ett skämt med honom. Man begravde en pojke levande. När de kommo med kistan i närheten av kyrkan, stod prästen på predikstolen. "Var ska jag finna denna man? Jag finner honom inte i helvetet och inte i himmelen," sade Nyman. Han hette så prästen. Men om en stund så blev det klart för honom: "Han är i helvetet." Under tiden som man gått med kistan, hade den unge mannen kvävts i kistan. Locket satt så tätt, att han inte fick någon luft.

J:a

2346

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Tydor.

Tydor.

När en kvinna fått ett barn brukade
man lägga märke till vem som nös först, modern eller barnet,
ty man höll före, att den som det gjorde skulle dö först.

J. f

2346

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Honungsmärke.

Min mor var en gång, när hon var med barn hos sin mor. Under det hon satt och åt honung, tyckte hon det var något som kröp i ansiktet, men hon ville inte ta sig där, utan tog åt halsen. Min syster Lena hade också en svart fläck, som liknade honung, på halsen och de trodde, att det var honungsmärke.

Honungsmärke.

2346

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

J:f

Lyte.

Min mor talade om en man, som antingen han gick eller satt böjde ner huvudet och samtidigt darrade med det. Sedan höjde han upp det igen. Så böjde han ner det igen o.s.v. Han måste göra så hela sin livstid igenom och orsaken därtill var, att hans mor hade slagit en orm, när hon var med honom, och ormen hade gjort likadant med huvudet som mannen, sade man. Han var i andra hänseenden en mycket rasker karlaperson.

Lyte.

J. f.

2346

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Medel mot rödsot.

Midsommardagen skulle man ta med pionblad till kyrkan. Dessa gavs sedan åt kreaturen för att de skulle äta upp dem.

Ett annat medel var ett slags rötter. De kallade dem blodrötter. Man letade reda på blodrötter och gav kreaturen. Om de inte ville äta rötterna, som de var, kokades de först och spadet gavs åt djuren att dricka.

Man kunde också leta upp tre slags "tossar" (pad-dor eller grodor). De skulle va' de minsta man kunde få tag i. De menade, att man skulle stoppa i kreaturen tossarna som de var. utan

Medel mot rödsot.
Pionblad.

Blodrötter.

Tossar.

2346 LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

J. f.

Läkemedel.

Om det var någon som hade värk, var det mycket vanligt, att man tog gröblad och lade på det sjuka stället. Det drog då hål.

Mot bölder och om någon skurit sig eller så där, användes allmänt läke- och flussplåster, som köptes på apoteket. Man skar av en skiva av plåstret och lade den på en skinnlapp, som sedan lades över såret.

Om kreaturen blev sjuka, användes vesselskinn till botemedel, om man kunde få tag i något. Vesslan ansågs som ett mycket farligt djur.

Läkemedel.

Groblad.

Plåster.

Vesselskinn t.
kreaturen.

J. f

2346

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Hicka.

Om det var någon, som hade hicka, skulle man göra
narr av honom och försöka få honom ledsen. Då skulle
hickan gå över.

På 1850-60-talet var det en dräng på Tagel, som
hette Karl Johan. Han höll på och hickade, tills han dog.
Han höll väl på i månadtal och hickade.

Hicka.

2346

J:f
P:d

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Källan i Hökabo. Mot skervan.

Källan i Hökabo.

I Hökabo var en källa som sades vara bra mot skervan. Modern skulle stiga upp midsommardagsmorgon och gå med barnet till källan, innan solen gått upp. Så skulle hon doppa barnet i vattnet, så fort som man stöper ett ljus. Det skulle hjälpa mot skervan.

Småland
Kd. 1860
Sn. Mistela
Jypt. 1929

Jypt. Mart. Larsson
Ber. Pär Johanson
Mistela

J. f.

2346

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Tydor.

Tydor.

När någon var sjuk, hade de före, att prästen skulle komma till den sjuke. När prästen kom fram till gården och skulle stiga ur vagnen, om hästen då slog upp huvudet, blev den sjuka bra, men om han slog ner huvudet, dog han.

J:q

2346

LUNDS UNIVERSITET
FOLKMINNESARKIV

Förr i världen hade de före, att bädden skulle flyttas, när någon var tillreds att dö. De ville vara på en annan plats och dö, jag vet inte varför. Två dagar, innan min mor dog, flyttade hon från "stora stugan" till "lilla stugan".

Dödsbädden.

Man menade förr, att det var svårare att dö, om man låg på fjäder.

2346 LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Pengar i strumporna.

Min far brukade sälja oxar. När han skulle resa hem var han rädd för tjuvar och stoppade då pengarna i strumporna. Man hade då för tiden kortbyxor med knäspännen och långstrumpor.

Pengar i
strumporna.

2346

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Ljusstöpning.

Till jul brukade man stöpa ljus, så att det räckte hela året. Man tog då talg, som slogs i varmt vatten, och sammanblandade väl. Talg fick man från får, getter eller kor, som slaktats. Dessutom köpte man bomullsgarn eller ljusvekagarn, som det kallades. Man höll i allmänhet till inne i stugan, framför spisen. Av garnet tog man av lagom långa trådar, som fästes med mellanrum på spetar. Man satte ungefär 4 trådar på varje speta. Sedan tog man spetan och doppade trådarna i talgen och höll spetan litet över grytan för att det skulle rinna av. Spetarna lades därefter mellan två stolar. Man hade några stycken spetar på en gång. När man doppat den sista, började man om igen. Man måste doppa en 10, 15 gånger, innan ljuset fick den önskade grovleken. Hur många gånger man måste doppa, kunde ju också bero på hur tjock talgblandningen var.

Mina gamla föräldrar och föföäldrar begagnade beckljus. Det är mer än hundra år sen. Man brände då tjära och beck. Sedan tog man en tvinnatråd och drog i kåda och beck. Tråden sattes i en kålrot eller rova.

Man begynte sedan med linolja. Linfrö inköptes, som pressades på ett ställe uppe vid Ivars.

1872 begynte vi med fotogenlampor i mitt hem.

Ljusstöpning.

Beckljus.

Linolja.

Fotogen.

Acc. n:r 2346

Ingrid Kajsa Johansson
född i Mistelås 1851
Nuvarande vistelseort: Sjuhult, Mistelås
Huvudsakligaste " : Mistelås, Smål.

Upptecknat
av
Martin Larsson
sommaren 1929.

16

Register.

	sid.
Fjärde hjulet under vagnen	1
Dödsvarsel	2
Tyda: blåsa på tungan	3
Prästen, som kunde se vart människorna kom eft.döden.	4
Tyda: vem som nös först	5
Honungsmärke	6
Lyte	7
Mot rödsot: pionblad, blodrötter, tossar	8
Läkemedel: Groblad, plåster	9
Vesselskinn mot sjukdom hos kreatur	9
Hicka	10
Källan i Hökabo, mot skervan	11
Tyda	12
Dödsbädden	13
Pengar i strumporna	14
Ljusstöpning, beckljus, linolja, fotogen	15